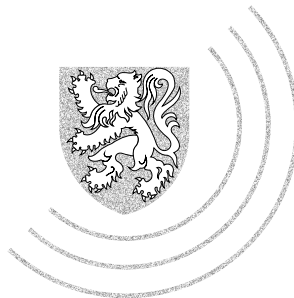

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

19 januari 1999

BELEIDSPLAN

**tot realisatie van de kindeffectrapportage en tot toetsing van het regeringsbeleid
aan de naleving van de rechten van het kind**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Yolande Avontroodt**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, de heer Jan Béghin, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Marc Olivier, Bart Vandendriessche ;

mevrouw Yolande Avontroodt, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Etienne De Groot ;

de heer Peter De Ridder, mevrouw Kathy Lindekens, de heer Guy Swennen ;

de heren Wilfried Aers, Felix Strackx ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Cannaerts, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, mevrouw Kathleen Helsen, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heren Fred Dielens, Johnny Goos, Jacky Maes ;

de heren Frank Creyelman, Karim Van Overmeire ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Stassen.

Zie :

1088 (1997-1998)

– Nr. 1 : Beleidsplan

INHOUD

Blz.

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn	4
1.1. De instelling van het kindeffectrapport (KER)	4
1.2. Verslaggeving omtrent de implementatie van het Universeel Verdrag inzake de Rechten van het Kind	5
1.3. Verslaggeving omtrent de eerbiediging van de kinderrechten in landen of regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord heeft gesloten	6
2. Bespreking	6
3. Antwoord van de minister	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin behandelde het Beleidsplan tot realisatie van de kindeffectrapportage en tot toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind, op 7 januari 1999. Het Beleidsplan geeft een gevolg aan het decreet van 15 juli 1997 (BS 7 oktober 1997) houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind.

Dit Beleidsplan werd reeds op 2 juli 1998 te berde gebracht tijdens de bespreking van het Opvolgingsrapport betreffende een beleid ten aanzien van kinderen, kindermishandeling, kinderrechten en slachtoffer- en daderhulp in Vlaanderen, *Parl. St. Vl. P.* 1997-98, nr. 1066/2).

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

Met het decreet van 15 juli 1997 regelt het Vlaams Parlement de instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind. Het decreet omvat een viervoudige opdracht :

1. de inschatting van de effecten op kinderen bij elk ontwerp van decreet dat door de regering wordt ingediend bij het Vlaams Parlement ;
2. de jaarlijkse toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de kinderrechten ;
3. de jaarlijkse verslaggeving omtrent de eerbiediging van de kinderrechten in die landen of regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord heeft gesloten ;
4. het indienen van een beleidsnota houdende de beleidslijnen tot uitvoering van het decreet.

Het beleidsplan tot realisatie van de kindeffectrapportage en tot toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind dat heden ter bespreking voorligt, werd goedgekeurd door de Vlaamse regering op 21 april 1998. Het beleidsplan schetst de verschillende stappen in de beleidsvoering, zowel naar inhoud als tijdsplanning om de geformuleerde decretale opdracht te realiseren.

De minister gaat dieper in op de huidige stand van zaken van de beleidsuitvoering.

1.1. De instelling van het kindeffectrapport (KER)

1.1.1. Oprichting en samenstelling van een deskundige commissie

Artikel 4 van het decreet op de kindeffectrapportage bepaalt dat elk ontwerp van decreet op het ogenblik van indiening bij het Vlaams Parlement vergezeld wordt van een kindeffectrapport voorzover de voorgenomen beslissing kennelijk het belang van het kind rechtstreeks raakt. Volgens het tweede lid van hetzelfde artikel kan hiervan afgeweken worden na advies van een door de regering aan te wijzen terzake deskundige commissie.

Op 14 juli 1998 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan het besluit tot oprichting van de deskundige commissie. De deskundige commissie heeft de opdracht de bevoegde minister te adviseren als hij van oordeel is dat het ontwerp van decreet het rechtstreeks belang van het kind raakt, maar een afwijking van de verplichting tot opmaak van een KER aangewezen acht.

De deskundige commissie bestaat uit vijf leden. Drie leden worden benoemd op basis van hun kennis en deskundigheid in effectrapportage en twee leden worden benoemd op basis van hun kennis van de rechten van het kind zoals verwoord in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De voorzitter en ondervoorzitter moeten beschikken over een verschillende deskundigheid. De benoeming geldt voor een termijn van vijf jaar die éénmaal hernieuwd kan worden. Naargelang de materie die in het ontwerp van decreet wordt behandeld, kan de commissie een beroep doen op maximaal drie externe deskundigen. In haar advies vermeldt de deskundige commissie op welke deskundigen zij een beroep heeft gedaan en op welke wijze en in welke mate ze in haar advies rekening met hun inbreng gehouden heeft. De commissie adviseert de bevoegde minister binnen de door hem gestelde termijn, die niet korter kan zijn dan vijftien werkdagen en niet langer dan dertig werkdagen. De commissie beslist bij gewone meerderheid. Binnen de drie maanden na haar samenstelling legt de commissie aan de regering een voorstel van huishoudelijk reglement voor met betrekking tot haar werking.

Op 27 oktober 1998 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan het besluit houdende benoeming van de leden van de deskundige commissie. De heer Rudolf Verheyen (UA), mevrouw Ingrid Ponjaert-Kristoffersen (VUB) en mevrouw Lieve Vandemeulebroecke (KUL) werden benoemd als

deskundigen inzake effectrapportage. De heer Eugene Verhellen (RUG) en mevrouw Anne-Marie Drieskens (BGJG) werden aangeduid als deskundige vertrouwd met de rechten van het kind. De heer Eugene Verhellen werd benoemd als voorzitter. Mevrouw Godelieve Vandemeulebroecke werd benoemd als ondervoorzitter.

Om functionele redenen besliste de Vlaamse regering om eveneens plaatsvervangende leden te voorzien. Werden benoemd als plaatsvervangende leden : de heer Luc Hens (VUB) ; mevrouw Tanja Nuelant (Hoger instituut voor Gezinswetenschappen) ; mevrouw Thérèse Jacobs (UIA) ; de heer Frans Spiesschaert (RUG) ; de heer Luc De Smet (BGJG).

Teneinde de commissie maximaal te kunnen ondersteunen, de garantie te kunnen bieden dat de commissie op een kort tijdsbestek een gefundeerd advies zal kunnen opmaken zal het secretariaat van de commissie waargenomen worden door de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn. De modaliteiten van deze ondersteuning door de administratie zijn op dit ogenblik nog voorwerp van overleg tussen administratie enerzijds en het kabinet anderzijds.

1.1.2. Trapsgewijze invoering van de bevoegdheden onderworpen aan de verplichting tot opmaak van een KER

Het decreet op de kindeffectrapportage voert de verplichting tot opmaak van een kindeffectrapport trapsgewijs in, in die zin dat de regering jaarlijks dient te bepalen op welke bevoegdheden de verplichting tot opmaak van een KER toepasselijk is of tot welke bevoegdheden zij wordt uitgebreid, en dit tot uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van het decreet (2002).

Vanaf 15 juli 1998 zijn de volgende bevoegdheidsdomeinen onderworpen aan de verplichting tot opmaak van een KER : 1. toerisme, 2. leerlingenparticipatie in het secundair onderwijs, 3. natuurbehoud, 4. gezondheidsopvoeding en preventieve gezondheidszorg, 5. stedelijk beleid, 6. openbare werken, 7. jeugdbescherming en het beleid t.a.v. bibliotheken, discotheken en soortgelijke diensten, 8. media-beleid, 9. gelijkekansenbeleid.

Op 1 december 1998 hechtte de Vlaamse regering haar principiële goedkeuring aan een tweede pak-

ket van bevoegdheden waarop de verplichting tot opmaak van een KER rust. Vanaf 1 januari 1999 zijn de volgende bevoegdheden onderworpen aan de verplichting tot opmaak van een KER : 1. promotiebeleid inzake landbouw, 2. ruimtelijke ordening, 3. tewerkstellingsbeleid, 4. onroerend patrimonium, 5. binnenlandse aangelegenheden, 6. rechten van leerlingen en ouders in het basisonderwijs, 7. beleid inzake minder-validen, 8. cultureel patrimonium, de musea en de andere wetenschappelijk-culturele instellingen, 9. landbouwbeleid.

1.2. Verslaggeving omtrent de implementatie van het Universeel Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Naast het inschatten van de effecten op kinderen van nieuwe beleidsbeslissingen schrijft het decreet een jaarlijkse evaluatie voor met betrekking tot de implementatie van het Universeel Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Als coördinerend minister voor de kinderrechten staat de minister in voor de coördinatie van deze rapportering. Conform het beleidsplan zal het rapport in de maand juli 1999 aan de voltallige regering worden voorgelegd. Het rapport zal ten laatste op 30 september 1999 aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris worden voorgelegd.

Opdat de jaarlijkse verslaggeving een correct en volledig beeld zou brengen van de vorderingen inzake de implementatie van het Verdrag is een continue opvolging noodzakelijk. Daarnaast moet het verslag cijfermatig onderbouwd worden, onder meer met gezondheids- en welzijnsindicatoren, met gegevens over onderwijs, vrije tijd en culturele activiteiten. Hiertoe werd aan het College van secretarissen-generaal en de leidend ambtenaren van de Vlaamse overheidsinstellingen de opdracht gegeven de nodige maatregelen te nemen teneinde de vereiste gegevens te bezorgen. Op 30 september 1998 werden binnen de administraties en VOI's die een band hebben met de problematiek van kinderrechten een aanspreekpunt Kinderrechten aangesteld. Een coördinerend aanspreekpunt Kinderrechten werd opgericht in de schoot van de administratie Gezin en Maatschappelijk welzijn. Er werd een vormingsmoment ingericht voor de aangestelde aanspreekpunten kinderrechten.

1.3. Verslaggeving omtrent de eerbiediging van de kinderrechten in landen of regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord heeft gesloten

Naast het inschatten van de effecten op kinderen van nieuwe beleidsbeslissingen en de jaarlijkse verslaggeving omtrent de implementatie van het Universeel Verdrag inzake de rechten van het Kind schrijft het decreet een jaarlijkse verslaggeving voor omtrent de eerbiediging van de kinderrechten in landen of regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een decretaal goedgekeurd, exclusief en algemeen samenwerkingsakkoord heeft gesloten.

De minister-president staat in voor de coördinatie van deze verslaggeving. De minister-president heeft de administratie Buitenlands Beleid gelast de nodige maatregelen te nemen teneinde de vereiste gegevens te bezorgen. Conform het decreet zal het verslag vergezeld zijn van de door de regering geformuleerde, specifieke beleidsconclusies. De Vlaamse regering zal vóór 31 maart 1999 het schriftelijk verslag aan het Vlaams Parlement voorleggen.

2. Bespreking

De meeste leden uiten hun tevredenheid over de uitvoering door de minister van het decreet van 15 juli 1997 (BS 7 oktober 1997) houdende instelling van het kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel vraagt over welk budget de deskundige commissie beschikt. Het lid meent dat het onderscheid tussen gezinseffectrapportering en kindeffectrapportering niet echt tot uiting komt in het Beleidsplan. Spreker wijst er verder op dat de Vrije Universiteit Brussel in opdracht van de heer Vic Anciaux, toenmalig staatssecretaris van de Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een model voor jeugdeffectrapportering ontwikkeld heeft. Het biedt o.m. een handboek en checklist voor het nagaan van effecten van beleidsmaatregelen op jeugdigen. Het lid suggereert om die ervaring mee te nemen bij de implementatie van het KER.

Hetzelfde lid betreurt dat de geestelijke gezondheidszorg nog niet in het pakket van bevoegdheden opgenomen is waarvoor de opmaak van een KER verplicht is. Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid had een ontwerpdecreet

over de geestelijke gezondheidszorg in het vooruitzicht gesteld. De minister van Gezondheidsbeleid zal geen ontwerpdecreet inzake preventieve gezondheidszorg indienen, weet mevrouw Yolande Avontroodt. Het lid sluit zich wel aan bij de opmerking van de vorige spreker. Wordt de resolutie betreffende een grondige optimalisering van de kinder- en jeugdpsychiatrische diensten (goedgekeurd op 28 oktober 1998) al in de schoot van de regering besproken ?

Verder wijst mevrouw Yolande Avontroodt op de bestaande verwarring over de taken van de kinderrechtencommissaris en de kindeffectrapportage, ook binnen het parlement. Hoewel de minister ontkent dat hieromtrent verwarring zou heersen in de schoot van de regering, meent mevrouw Yolande Avontroodt wel dat de regering taken afschuift naar de kinderrechtencommissaris. Het lid betreurt dat twee voor de hand liggende punten, nl. het kind in het verkeer (n.a.v. het voorstel van minister Steve Stevaert over gratis openbaar vervoer voor kinderen) en geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren, niet onder de verplichting vallen tot opmaak van een KER. Kan de minister meer doen dan alleen coördinerend optreden en ook zijn collega's in de regering stimuleren, vraagt mevrouw Yolande Avontroodt. Het benieuwt hetzelfde lid of de minister al over beleidsgegevens beschikt.

De heer Marc Olivier vraagt de minister de lijst van de namen van de aanspreekpunten. Verder onderstreept het lid het belang voor het parlement om ook een beroep te kunnen doen op de deskundige commissie. Zijn er al KER's opgemaakt ? Wordt een standaardmodel gehanteerd voor het opmaken van de KER's over de diverse beleidsdomeinen en kan dat voldoende soepel aangepast worden ? Het lid vraagt zich ten slotte af of de deskundige commissie niet te vroeg samengesteld werd, om voldoende deskundigheid in huis te hebben over alle beleidsdomeinen. Ten slotte vraagt het lid naar de relatie en de eventuele afspraken tussen de uitvoerende macht en de kinderrechtencommissaris.

De minister staat in voor de coördinatie van de rapportering over de implementatie van het Universeel verdrag inzake de Rechten van het Kind in Vlaanderen. In juli 1999 wordt dit rapport aan de Vlaamse regering voorgelegd, ten laatste 30 september aan het Vlaams parlement en de kinderrechtencommissaris. Mevrouw Trees Merckx-Van Goey, voorzitter, vraagt het parlement via een gedachtewisseling de gelegenheid te geven zijn bekommernissen in te brengen vooraleer het rapport

te finaliseren, zonder daarmee afbreuk te doen aan het debat in het najaar 1999. Het benieuwt de voorzitter verder de stand van zaken te kennen inzake de rapportage op federaal vlak ten aanzien van de Verenigde Naties. Zij hoopt dat de minister vrijwillig optreedt voor federale materies die op het raakvlak liggen met de gemeenschapsbevoegdheden.

Een testcase voor de KER avant la lettre was volgens mevrouw Trees Merckx-Van Goey het onderzoek over de instapleeftijd in het onderwijs voor kleuters op drie jaar. De voorzitter vraagt of eventueel al conclusies voorhanden zijn.

De realiteit overtreft de inhoud van voorliggend Beleidsplan, stelt de voorzitter verder vast. Punt 4 (blz. 7 van het Beleidsplan) over de verslaggeving omtrent de eerbiediging van de kinderrechten in landen of regio's waarmee de Vlaamse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord heeft afgesloten, stelt mevrouw Trees Merckx-Van Goey toch enigszins teleur. Punt 4 van het Beleidsplan stelt alleen dat het desbetreffende jaarlijkse verslag van de Vlaamse regering aan het parlement samengesteld wordt op basis van de documenten ter beschikking gesteld door het Comité voor de Rechten van het Kind. Het betreft de verslagen die elke staat die partij is bij het Verdrag, vijfjaarlijks bij het Comité moet neerleggen. Bepaalde jaren zou dientengevolge geen nieuwe informatie kunnen worden gemeld. De voorzitter verhoopt een meer vrijwillige ingesteldheid. Vanzelfsprekend dient de klemtoon gelegd te worden op het beleid in Vlaanderen, met aandacht voor de raakvlakken met het federale beleid. De voorzitter hoopt dat de minister een voortrekkersrol vervult.

3. Antwoord van de minister

Inzake het budget voor de deskundige commissie verwijst de minister naar artikel 8 van het besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 1998 tot oprichting van de deskundige commissie. Het presentiegeld en de reis- en verblijfkosten van de leden van de commissie en de aangezochte deskundigen worden toegekend overeenkomstig de bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 1983 houdende sommige maatregelen tot harmonisatie van de werking en van de presentiegelden en vergoedingen van adviesorganen. De minister is er zich van bewust dat het om een minimale vergoeding gaat in vergelijking met de vergoedingen in de zgn. harde sectoren.

De ervaring in het buitenland leert dat de keuze voor de term "gezins"-effectrapportage tot problemen leidt door de discussie over de definiëring van "gezin", vervolgt de minister. Daarom werd in samspraak met het parlement geopteerd voor "kind"-effectrapportage, waarbij het kind in zijn naaste omgeving beschouwd wordt. Gezinnen met kinderen worden automatisch door die definitie gevat.

De minister begrijpt de frustratie van de leden dat sommige beleidsdomeinen nog niet onder de verplichting tot de opmaak van een KER vallen, maar wijst erop dat in het jaar 2002 alle bevoegdheidsdomeinen onder die verplichting zullen vallen. De minister zegt bij zijn collega's speciale aandacht te kunnen vragen voor de problematiek van de kinderrechten, weliswaar binnen het formeel afgesproken kader.

De ervaring inzake kindeffectrapportage zal opgebouwd moeten worden, zegt de minister verder. Inspiratie kan gezocht worden bij een aantal bestaande modellen op andere domeinen. Met dat opzet werd bv. professor Verheyen aangezocht die specialist is inzake milieueffectrapportage. Ingaand op de vraag van de heer Marc Olivier over een eventueel standaardmodel antwoordt de minister dat wel een bepaald vast stramien gevolgd kan worden. Al naargelang het domein waarvoor een KER opge maakt wordt, zullen echter onvermijdelijk specifieke variabelen optreden. De deskundige commissie werd niet te snel samengesteld, oordeelt de minister; naargelang van de materie kunnen externe deskundigen aangetrokken worden.

Of het parlement een beroep kan doen op de deskundige commissie, maakt deel uit van een ruimere discussie die nog niet uitgeklaard is, nl. over de mogelijkheid van het parlement om een beroep te doen op de adviesraden.

Als uitvoerende macht respecteert de Vlaamse regering de autonomie die het Vlaams Parlement aan de kinderrechtencommissaris heeft willen toekennen. De ervaring met de ombudsman leert dat die relatie moet worden opgebouwd. Die relatie moet plaats bieden voor zowel kritiek als vertrouwen. De uitvoerende macht moet zoveel mogelijk kritiek voorkomen, maar zal daar nooit helemaal in slagen. De Vlaamse regering zal lessen moeten trekken uit het rapport van de kinderrechtencommissaris. Dat moet ertoe leiden dat de gevoeligheid voor de kinderrechten verhoogd wordt. Om beter op de uitdagingen te kunnen inspelen zal een beroep gedaan worden op het Centrum voor de Rechten van het Kind van professor Eugene Ver-

hellen. Tot nog toe is het contact met de kinderrechtencommissaris open en constructief geweest, concludeert de minister.

Omtrent de implementatie van het Universeel Verdrag van de Rechten van het Kind worden permanent gegevens verzameld en gecoördineerd via de aanspreekpunten en de aandachtsambtenaren in de administratie en de VOI's, zegt de minister verder. Uit die gegevens kunnen nog geen conclusies getrokken worden. Het is naar alle waarschijnlijkheid ook niet haalbaar om over het jaarlijkse rapport over de implementatie van het Verdrag met het parlement van gedachten te wisselen voor de vooropgestelde datum van indiening eind september. De minister is wel bereid het Vlaamse gedeelte voor het federale rapport aan de VN met het parlement te bespreken. De Vlaamse bijdrage, waaraan diverse niet-gouvernementele organisaties meegewerkt hebben, wordt eind februari gefinaliseerd.

De kwestie van de instapleeftijd voor kleuters op drie jaar is nog niet gefinaliseerd : bepaalde vragen hebben nog geen bevredigend antwoord gekregen. De Vlaamse regering moet beslissen over nog eventueel verder uit te voeren onderzoek. In deze zittingsperiode is geen beslissing in dit dossier meer te verwachten, besluit de minister.

De verslaggever,

Yolande
AVONTROODT

De voorzitter,

Trees
MERCKX-VAN GOEY
